

Thiếu tướng, GS.TS. NGUYỄN HỒNG QUÂN

VIỆT NAM **TRƯỚC CẠNH TRANH** **CHIẾN LƯỢC** **GIỮA HAI NƯỚC LỚN**

(Sách chuyên khảo)

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT

Chịu trách nhiệm xuất bản
GIÁM ĐỐC - TỔNG BIÊN TẬP
PGS.TS. PHẠM MINH TUẤN
Chịu trách nhiệm nội dung
ỦY VIÊN HỘI ĐỒNG BIÊN TẬP - XUẤT BẢN
TS. VÕ VĂN BÉ

Biên tập nội dung:	VĂN THỊ THANH HƯƠNG NGUYỄN THỊ HẢI BÌNH TRẦN QUỐC THẮNG TRẦN KHÁNH LY NGUYỄN VIỆT HÀ
Trình bày bìa:	ĐẶNG THU CHÍNH
Chế bản vi tính:	NGUYỄN THỊ HẰNG
Đọc sách mẫu:	TRẦN KHÁNH LY TRẦN PHAN BÍCH LIÊU

Số đăng ký kế hoạch xuất bản: 48-2023/CXBIPH/32-152/CTQG.
Số quyết định xuất bản: 2093-QĐ/NXBCTQG, ngày 09/01/2023.
Nộp lưu chiếu: tháng 02 năm 2023.
Mã ISBN: 978-604-57-8415-0.

VIỆT NAM
TRƯỚC CẠNH TRANH
CHIẾN LƯỢC
GIỮA HAI NƯỚC LỚN

**Biên mục trên xuất bản phẩm
của Thư viện Quốc gia Việt Nam**

Nguyễn Hồng Quân

Việt Nam trước cạnh tranh chiến lược giữa hai nước lớn : Sách chuyên khảo / Nguyễn Hồng Quân. - H. : Chính trị Quốc gia, 2022. - 432 tr. ; 21 cm

ISBN 978-604-57-7577-6

1. Quốc phòng 2. Chiến lược 3. Chính sách 4. Trung Quốc 5. Mỹ
6. Việt Nam 7. Sách chuyên khảo
355.0330597 - dc23

CTM0543p-CIP

Thiếu tướng, GS.TS. NGUYỄN HỒNG QUÂN

VIỆT NAM TRƯỚC CẠNH TRANH CHIẾN LƯỢC GIỮA HAI NƯỚC LỚN

(Sách chuyên khảo)

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT
Hà Nội - 2022

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Sau khi nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa ra đời, Mỹ luôn duy trì quan hệ liên minh và đối tác ở các mức độ khác nhau với các quốc gia Đông Á, tạo thành một “con đê” ngăn chặn ảnh hưởng của Trung Quốc. Đặc biệt cùng với quá trình Trung Quốc ngày càng vươn lên trở thành cường quốc kinh tế, quân sự, có vai trò ở khu vực, quốc tế, từ đầu thế kỷ XXI tới nay, quan hệ Mỹ - Trung Quốc trở nên nổi trội so với các mối quan hệ khác. Hai nước chuyển mạnh từ hợp tác sang cạnh tranh trên các lĩnh vực chủ yếu, trên hầu khắp khu vực, nhưng vẫn giữ được hòa bình ở khu vực. Cạnh tranh Trung - Mỹ trở thành một trục chính chi phối bàn cờ chính trị quốc tế. Khát vọng “chấn hưng dân tộc Trung Hoa” như một chủ thuyết của Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình mâu thuẫn với chủ thuyết “đưa nước Mỹ vĩ đại trở lại” của Tổng thống Donald Trump và chủ thuyết “Nước Mỹ đã trở lại, sẵn sàng dẫn dắt trật tự thế giới” của Tổng thống Joe Biden. Mối bang giao Mỹ - Trung Quốc ngày càng thể hiện rõ sự không khoan nhượng giữa hai quốc gia. Chiến lược an ninh quốc gia Mỹ năm 2017 xác định Trung Quốc là “đối thủ cạnh tranh chiến lược”, là “thách thức lâu dài, nghiêm trọng nhất” đối với an ninh và lợi ích sống còn của Mỹ trên phạm vi toàn cầu, nhất là tại khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương.

Nhằm đáp ứng nhu cầu của bạn đọc trong việc nghiên cứu, tìm hiểu các vấn đề về hợp tác, cạnh tranh, xung đột

giữa các cường quốc trên thế giới, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật xuất bản cuốn sách *Việt Nam trước cạnh tranh chiến lược giữa hai nước lớn* do Thiếu tướng, Giáo sư, Tiến sĩ Nguyễn Hồng Quân biên soạn. Cuốn sách là một công trình nghiên cứu chuyên sâu, làm rõ sự cạnh tranh chiến lược giữa hai cường quốc Trung Quốc và Mỹ trên Biển Đông và một số nét chấm phá về cạnh tranh giữa hai nước lớn tại Tiểu vùng sông Mekong, đồng thời gợi mở một số hàm ý chính sách đối với Việt Nam trong bối cảnh quốc tế và khu vực có nhiều chuyển động nhanh chóng, phức tạp, thậm chí khó lường.

Mặc dù tác giả đã rất cố gắng, nhưng cuốn sách khó tránh khỏi hạn chế, thiếu sót. Rất mong nhận được sự góp ý của bạn đọc để cuốn sách hoàn thiện hơn trong lần xuất bản sau.

Xin trân trọng giới thiệu cuốn sách cùng bạn đọc.

Tháng 5 năm 2022

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT

LỜI NÓI ĐẦU

Cạnh tranh chiến lược giữa các nước lớn là vấn đề quan trọng hàng đầu của thế giới đương đại. Với tiềm lực kinh tế, chính trị và quân sự lớn mạnh, Trung Quốc và Mỹ đang giữ vai trò chủ đạo trong cạnh tranh chiến lược trên bàn cờ quốc tế, đặc biệt là trong khu vực châu Á - Thái Bình Dương.

Ngay từ khi nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa mới ra đời, Mỹ đã quan tâm thúc đẩy quan hệ với Trung Quốc. Qua nhiều thăng trầm, nhất là từ sau năm 1972, quan hệ Mỹ - Trung đã phát triển, đến nay trở thành mối quan hệ quan trọng nhất tại khu vực cũng như thế giới trong thế kỷ XXI. Trung Quốc cải cách, mở cửa, vừa hợp tác và cạnh tranh gay gắt với Mỹ, đây là cuộc cạnh tranh kéo dài mà không có người chiến thắng, nhưng hai nước không để cạnh tranh bùng phát thành chiến tranh trực tiếp giữa hai nước lớn với nhau, như đã từng xảy ra chiến tranh “qua tay người khác” trong những thập niên giữa thế kỷ XX.

Ngày 20/01/2017, ông Donald Trump nhậm chức Tổng thống thứ 45 của nước Mỹ. Ít tháng sau, nhân dịp

dự Diễn đàn Hợp tác kinh tế châu Á - Thái Bình Dương (APEC) tại Đà Nẵng (Việt Nam) (ngày 10/11/2017), Tổng thống Mỹ phát biểu: “Mỹ tự hào là thành viên của cộng đồng kinh tế dưới mái nhà chung Thái Bình Dương”, sử dụng nhiều lần thuật ngữ “Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương”. Cho đến ngày 01/6/2019, “Báo cáo Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương của Mỹ” chính thức được công bố, trở thành đề tài nóng của thế giới, đặc biệt là ở khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương. Kế hoạch chi tiết về chiến lược này được công bố tại Đối thoại Shangri - La (Singapore) lần thứ 18, đồng thời được Quyền Bộ trưởng Quốc phòng Mỹ Patrick Shanahan giới thiệu và giải thích có trọng điểm, trở thành đề tài nóng hơn bao giờ hết.

Báo cáo cũng như bài phát biểu của ông Patrick Shanahan cho thấy Mỹ muốn mở rộng đầu tư sang Thái Bình Dương cũng như phạm vi an ninh sang Ấn Độ Dương, đồng thời động viên các đồng minh và đối tác tự tăng cường phòng thủ nhằm đảm bảo an ninh, sự phồn vinh, tự do và cởi mở của khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương, bảo vệ trật tự chính trị, kinh tế và an ninh mà Mỹ đóng vai trò chủ đạo, đảm bảo cho Mỹ có thể tập hợp được nhiều nước lớn, đông dân có vị trí chiến lược quan trọng và năng động, đóng góp cho vai trò lãnh đạo của Mỹ đối với thế giới.

“Báo cáo Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương” chỉ trích Trung Quốc nhanh chóng trở dậy trở thành

quốc gia sửa đổi trật tự đã thiết lập, phản ánh quan ngại của Mỹ về việc quyền lãnh đạo thế giới rơi vào tay nước khác, nhưng báo cáo vẫn nhấn mạnh rằng mối quan hệ Mỹ - Trung là quan hệ vừa hợp tác, vừa cạnh tranh. Kể từ khi Tổng thống Donald Trump lên cầm quyền, nước Mỹ đã phát động chiến dịch cạnh tranh chiến lược toàn diện với Trung Quốc trên nhiều chiến tuyến, coi Trung Quốc là “đối thủ cạnh tranh chiến lược” số 1 và thực thi những chính sách cứng rắn đối với nước này. Mỹ lần lượt phát động chiến tranh thương mại, chiến tranh công nghệ, chiến tranh dư luận, kiềm chế Trung Quốc ở Biển Đông, đưa mối quan hệ giữa hai nước chuyển sang giai đoạn mới - cạnh tranh chiến lược toàn diện, đối đầu khốc liệt hơn.

Tháng 01/2021, ông Joe Biden chính thức trở thành Tổng thống thứ 46 của Mỹ. Khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương vẫn là một trong những ưu tiên hàng đầu khi Mỹ triển khai chiến lược về chính sách đối ngoại của mình. Ông Joe Biden dự kiến sẽ tiếp tục lập trường cứng rắn trong các vấn đề liên quan đến Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa, chống lại những động thái gây hấn của Trung Quốc làm suy yếu khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương.

Từ góc độ lợi ích quốc gia - dân tộc của Việt Nam, cuốn sách *Việt Nam trước cạnh tranh chiến lược giữa hai nước lớn* phân tích, làm rõ cạnh tranh giữa hai nước Trung Quốc và Mỹ. Trong cuộc cạnh tranh này, Việt Nam

không tránh khỏi bị tác động, có những thời cơ, thuận lợi, nhưng cũng phải hứng chịu những phức tạp, khó khăn. Việt Nam cần tranh thủ cơ hội, thuận lợi, ủng hộ và dựa vào luật pháp quốc tế, khắc phục khó khăn để có thể duy trì hòa bình và phát triển song hành với cuộc cạnh tranh này. Trong bối cảnh tình hình thế giới, khu vực diễn biến phức tạp, cùng các cơ hội và thách thức đan xen do cạnh tranh chiến lược giữa các nước lớn đưa lại, Việt Nam tiếp tục đẩy mạnh hội nhập quốc tế sâu rộng hơn. Việc hiểu biết đầy đủ hơn chiến lược của các nước lớn và những hàm ý chính sách đối với nước ta giữ vai trò quan trọng trong thực hiện nhiệm vụ hội nhập quốc tế của đất nước.

Tác giả cảm kích sâu sắc trước những lời khuyên, những đóng góp quý báu của các chuyên gia, bạn bè, đồng nghiệp.

Như Stephen King đã nói: “Viết lách là con người, biên tập là thần thánh”, vì thế tác giả xin chân thành cảm ơn những góp ý chân thành cùng nỗ lực biên tập của Nhà xuất bản.

Cuốn sách này chắc chắn không tránh khỏi thiếu sót. Tác giả rất mong tiếp tục nhận được góp ý của bạn đọc để cuốn sách hoàn thiện hơn trong lần tái bản sau.

Thiếu tướng, GS.TS. NGUYỄN HỒNG QUÂN

Chương I

TRUNG QUỐC ĐIỀU CHỈNH CHIẾN LƯỢC VÀ PHƯƠNG THỨC PHÁT TRIỂN ĐỂ THỰC HIỆN “GIẤC MỘNG TRUNG HOA”

Ban lãnh đạo thế hệ thứ 5 của Trung Quốc lên cầm quyền trong bối cảnh đất nước đã trải qua 35 năm cải cách, mở cửa, đạt được nhiều thành tựu to lớn, nhưng về tổng thể đứng trước rất nhiều nguy cơ và thách thức.

Đại hội Đảng Cộng sản Trung Quốc lần thứ XVIII được đánh giá là thành công, chuyển giao quyền lực nhanh gọn, tạo thuận lợi cho các nhà lãnh đạo mới thực hiện hàng loạt biện pháp hiệu quả nhằm thúc đẩy các mục tiêu đã đề ra. Tổng Bí thư Tập Cận Bình đã nhanh chóng thích ứng và kiểm soát chặt chẽ các vấn đề chính trị thông qua các quyết định trong lĩnh vực ngoại giao cũng như các biện pháp nhằm thanh lọc bộ máy cầm quyền. Tổng Bí thư Tập Cận Bình cũng thể hiện quyết tâm củng cố quyền lực của đảng cầm quyền trong bối cảnh Trung Quốc phải đối mặt với nhiều thách thức quốc tế, khu vực, trong nước và nội bộ Đảng, nhất là khi công cuộc cải cách mở cửa của đất nước bước vào giai đoạn củng cố và cải cách sâu rộng.

Cơ sở và phương thức cầm quyền của Đảng Cộng sản Trung Quốc có sự thay đổi rất nhiều. Trong nội bộ, tồn tại

bảy trào lưu tư tưởng khác nhau¹. Giai cấp công nhân và nông dân Trung Quốc thay đổi nhanh chóng.

Dưới thời Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Hồ Cẩm Đào, nội bộ Đảng Cộng sản Trung Quốc đã bộc lộ nhiều vấn đề rất phức tạp. Trong số 9 Ủy viên Thường vụ Bộ Chính trị, ông Tập Cận Bình cho rằng các vị trí số 1, 2 và 9 đều “bị hỏng”, không thể chấp nhận được. Nếu không thẳng tay dẹp bỏ tập đoàn Chu Vĩnh Khang, không chỉ cá nhân Tổng Bí thư Tập Cận Bình, mà cả tương lai của Đảng Cộng sản Trung Quốc cũng bị ảnh hưởng nghiêm trọng. Thách thức lớn nhất đối với Đảng Cộng sản Trung Quốc và với Tổng Bí thư Tập Cận Bình là “bẫy cầm quyền 74 năm”².

Kinh tế Trung Quốc mấy năm qua bắt đầu lấy lại đà tăng trưởng. Tuy nhiên, sự tăng trưởng đó dựa trên mô hình phụ thuộc đầu tư, tạo ra nhiều bất ổn³. Những dữ liệu kinh tế tích cực trong thời gian này chủ yếu được thúc đẩy bởi chi tiêu chính phủ, các khoản vay ngân hàng và

1. Bảy trào lưu tư tưởng này bao gồm: (i) Chủ nghĩa tự do mới; (ii) Chủ nghĩa xã hội dân chủ; (iii) Chủ nghĩa xã hội phái tả; (iv) Chủ nghĩa xã hội phục cổ; (v) Chủ nghĩa chiết trung; (vi) Chủ nghĩa Mác truyền thống; (vii) Chủ nghĩa Mác sáng tạo, trong đó, Tập Cận Bình thuộc trường phái Chủ nghĩa Mác sáng tạo.

2. Ngụ ý Đảng Cộng sản Liên Xô chỉ cầm quyền được 74 năm (từ 1917 đến 1991) rồi sụp đổ; lúc này Đảng Cộng sản Trung Quốc đang tiến dần tới “bẫy cầm quyền 74 năm”.

3. Bộ Tài chính: *Chuyển đổi mô hình phát triển kinh tế của Trung Quốc: Bài học kinh nghiệm cho Việt Nam*, 05/7/2016, Cổng thông tin điện tử Bộ Tài chính.

xuất khẩu. Việc triển khai mô hình tăng trưởng bền vững vẫn gặp nhiều khó khăn, ảnh hưởng trực tiếp đến mục tiêu xây dựng Trung Quốc thành một xã hội thịnh vượng. Nền kinh tế suy thoái, mức độ phát triển và đời sống nhân dân giữa khu vực phía Đông ven biển và phía Tây giáp vùng núi cao còn khác biệt lớn, khoảng cách giàu nghèo trong xã hội có xu hướng tăng, cùng với đó là gia tăng tệ nạn tham nhũng, bất đồng, xung đột xã hội, đưa đất nước đông dân nhất và nền kinh tế lớn thứ hai thế giới đến tình trạng “tiến thoái lưỡng nan”.

Hệ lụy tăng trưởng tín dụng nóng trước đây, nợ địa phương cao và xuất khẩu yếu đe dọa nền kinh tế Trung Quốc. Tỷ lệ nợ trên GDP của Trung Quốc đã lên tới 207% khi tăng trưởng tín dụng tiếp tục vượt tăng trưởng kinh tế, khiến các nhà đầu tư thêm lo ngại về tình trạng nợ xấu trong ngân hàng¹.

Sau hàng thập kỷ thực hiện chiến lược “dò đá qua sông”, cải cách mở cửa của Trung Quốc đi vào “vùng nước sâu và đến giai đoạn “công kiên”. Ban lãnh đạo Trung Quốc phải xử lý những vấn đề rất khó khăn, cần phải có những bước đi cải cách mạnh mẽ và toàn diện. Trung Quốc đang đứng trước nguy cơ của “bẫy thu nhập trung bình”

1. Chỉ tính riêng 6 tháng đầu năm 2013, tại 5 ngân hàng lớn nhất Trung Quốc đã có thêm 22,4 tỷ nhân dân tệ nợ xấu, nâng tổng nợ xấu lên 350 tỷ nhân dân tệ, tương đương 1% các khoản vay. Theo số liệu của Ngân hàng Goldman Sachs, trong 4 năm Trung Quốc đã phát sinh thêm khoảng 3.000 tỷ USD nợ xấu. Nợ công của các địa phương ước tính từ 11.000 đến 13.000 tỷ nhân dân tệ, chưa kể các loại nợ khác.

và 5 loại mâu thuẫn chủ yếu: (i) Mâu thuẫn giữa nền kinh tế đa sở hữu với chế độ chính trị nhất nguyên; (ii) Mâu thuẫn giữa kinh tế tăng trưởng cao và xã hội ngày càng mất công bằng nghiêm trọng; (iii) Mâu thuẫn giữa xã hội đa dạng và chính trị nhất nguyên; (iv) Mâu thuẫn giữa kinh tế tăng trưởng nhanh và môi trường ngày càng xuống cấp; (v) Mâu thuẫn giữa đối nội và đối ngoại.

Về quốc phòng, an ninh, Trung Quốc tiếp tục phải giải quyết tình trạng chia rẽ và ly khai, nhất là phong trào của người Duy Ngô Nhĩ ở Tân Cương và phong trào Hồi giáo Đông Thổ, phong trào ly khai Đạt-lai Lạt-ma ở Tây Tạng. Ở Tân Cương, xung đột giữa người Hán với nhóm sắc tộc đông nhất là người Duy Ngô Nhĩ chiếm 42,88% ở Tân Cương đã kéo dài hàng trăm năm¹. Lực lượng ly khai đã bí mật xây dựng các căn cứ huấn luyện và chế tạo vũ khí. Dân tộc Tạng có gần 6 triệu người, trong đó có 2,6 triệu dân sống trong khu tự trị Tây Tạng, số còn lại sống rải rác ở 10 châu tự trị và 2 huyện tự trị của bốn tỉnh Thanh Hải, Cam Túc, Tứ Xuyên và Vân Nam. Vào năm 1959, sau thất bại của cuộc nổi dậy của người Tây Tạng, Đạt-lai Lạt-ma cùng khoảng 80.000 người Tây Tạng đã chạy sang Ấn Độ.

1. Năm 1949, người Hán chỉ chiếm 6% dân số Tân Cương, trong khi người Duy Ngô Nhĩ là 75%. Giờ đây, tỷ lệ này là 40% người Hán và 45% người Duy Ngô Nhĩ, mặc dù điều này không đồng đều về mặt địa lý. Người Hán chiếm đa số ở phần phía Đông và phía Bắc, trong khi người Duy Ngô Nhĩ chiếm đa số (70% đến hơn 95%) ở phía Nam và phía Tây. Người Hán cũng áp đảo ở thành thị, <https://www.marxist.com/ngu-i-duy-ngo-nhi-tan-cuong-ap-b-c-dan-t-c-va-thoi-d-o-d-c-gi-c-a-ch-nghia-d-qu-c.htm>.

Mặc dù sống lưu vong trên đất Ấn Độ song Đạt-lai Lạt-ma vẫn chỉ đạo các hoạt động của người Tạng ở Tây Tạng. Những vụ bạo động, biểu tình đòi được trao quyền tự trị của người Tạng làm cho tình hình an ninh ở Tây Tạng luôn căng thẳng. Bên cạnh các thủ đoạn lợi dụng kích động nhằm gây rối của các thế lực bên ngoài, trong thực tế, Trung Quốc cũng mắc một số sai lầm trong chính sách dân tộc tại Tân Cương và Tây Tạng, như chưa chú trọng đúng mức đến việc nâng cao đời sống kinh tế và văn hóa xã hội;... Trung Quốc công khai công bố trên các phương tiện thông tin đại chúng và các diễn đàn quốc tế và gọi các phần tử cực đoan người Duy Ngô Nhĩ là lực lượng khủng bố; ra Sách trắng và phát hành tài liệu về tội chống chính quyền của họ; công bố Luật Chống ly khai; trong Đối thoại kinh tế chiến lược Trung Quốc - Mỹ tháng 7/2009, Ủy viên Quốc vụ viện Trung Quốc Đới Bình Quốc phát biểu, coi Tân Cương và Tây Tạng là “lợi ích cốt lõi” như Đài Loan. Quá trình ứng xử của Chính phủ đối với các vấn đề trên khiến tình hình thêm bất ổn.

Chủ nghĩa khủng bố cũng là mối đe dọa an ninh đối với Trung Quốc, đặc biệt là hoạt động chống đối vũ trang của một số dân tộc thiểu số thông qua các phong trào ly khai sắc tộc, Hồi giáo chính thống và mạng lưới khủng bố Al-Qaeda ở các tỉnh Tây Bắc Trung Quốc, đặc biệt là ở Khu tự trị Duy Ngô Nhĩ, Tân Cương. Trong thời gian qua, những người nổi dậy đòi độc lập cho Tân Cương đã liên tục tổ chức các cuộc tiến công nhằm gây mất ổn định trật tự trị an ở khu vực. Số vụ tiến công khủng bố ở Trung Quốc gia tăng, năm 2020 đưa Trung Quốc lên vị trí

thứ 53 trong bảng xếp hạng về nguy cơ bị tiến công khủng bố¹.

Đại hội Đảng Cộng sản Trung Quốc lần thứ XVIII xác định mục tiêu chiến lược đến năm 2050 sẽ trở thành cường quốc kinh tế và quân sự thế giới, thông qua việc từng bước mở rộng ảnh hưởng trong khu vực, tiến tới trở thành một cường quốc trên thế giới. Trung Quốc không chỉ cần phát triển kinh tế mà còn cần xây dựng lực lượng quân sự hùng mạnh, thực hiện chương trình hiện đại hóa quân đội nhằm trở thành cường quốc quân sự vào năm 2049, khi nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa tròn 100 tuổi.

Nhờ đạt được tốc độ tăng trưởng kinh tế nhanh, Trung Quốc đã tăng cường đầu tư cho quốc phòng, tập trung nâng cao khả năng củng cố tuyên bố chủ quyền phi lý của mình ở Biển Đông. Tiềm lực quốc phòng, quân sự của Trung Quốc cũng không ngừng được tăng cường, hiện thực hóa “chiến lược hải quân biển xanh”, đưa Trung Quốc trở thành cường quốc biển vào năm 2049; đồng thời đẩy mạnh phát triển ngành công nghiệp vũ trụ và công nghệ thông tin đủ khả năng cạnh tranh với Mỹ và Nga. Việc Trung Quốc tăng cường hiện đại hóa quân đội buộc các nước khác phải tăng ngân sách quốc phòng, gây ra cuộc chạy đua mua sắm vũ khí trang bị trong khu vực. Bên cạnh đó, các hoạt động của

1. Theo Báo cáo “Global Terrorism Index 2020” của Viện Kinh tế và Hòa bình (Institute for Economics & Peace), chỉ số xếp hạng bị nguy cơ khủng bố của Trung Quốc là 3,587, xếp thứ 53/135 nước được khảo sát, xem <https://www.visionofhumanity.org/wp-content/uploads/2020/11/GTI-2020-web-1.pdf>.

Trung Quốc trên biển Hoa Đông và Biển Đông đã gây lo ngại đối với một số nước trong khu vực, nhất là việc công bố Vùng nhận dạng phòng không (ADIZ) trên biển Hoa Đông cuối năm 2013. Việc Trung Quốc gia tăng tần suất và quy mô các cuộc diễn tập quân sự trên Biển Đông, gần đây nhất là cuộc diễn tập quân sự với sự tham gia của tàu sân bay Liêu Ninh là nguyên nhân dẫn đến nhiều cuộc diễn tập của các nước khác trong khu vực, làm cho tình hình Biển Đông diễn biến ngày càng phức tạp.

Sau Đại hội Đảng Cộng sản Trung Quốc lần thứ XVIII, Trung Quốc đã triển khai thực hiện chính sách ngoại giao toàn diện; tích cực cải thiện quan hệ với các nước lớn, nhất là với Mỹ, Nga, Liên minh châu Âu (EU) và Ấn Độ; tăng cường quan hệ với các nước láng giềng, nhất là các nước Đông Nam Á; đẩy mạnh ngoại giao kinh tế, văn hóa nhằm cải thiện hình ảnh của Trung Quốc và nâng cao vị thế của Trung Quốc tại các diễn đàn quốc tế và khu vực. Trung Quốc tích cực sử dụng con bài kinh tế để lôi kéo và can thiệp vào công việc nội bộ của một số tổ chức khu vực và quốc tế phục vụ cho lợi ích chiến lược của mình, đồng thời xâm nhập vào các khu vực giàu tài nguyên thiên nhiên, có nguồn cung cấp nguyên liệu, nhiên liệu lớn và là thị trường tiềm năng tiêu thụ hàng hóa của Trung Quốc.

Những động thái ngoại giao thực tế gần đây cho thấy Trung Quốc đã chủ động và tích cực hơn so với thời kỳ thực hiện chính sách “giấu mình chờ thời”. Thậm chí, chính sách đối ngoại sâu rộng và táo bạo của Trung Quốc đã tự tin hơn, mạnh bạo hơn.

Các giá trị đạo đức trong xã hội Trung Quốc bị suy thoái nghiêm trọng, mất lòng tin trở nên phổ biến. Tệ tham nhũng đã trở nên hết sức nguy cấp có liên quan trực tiếp tới sự tồn vong của chế độ. Nhiều địa phương đã hình thành các liên minh ma quỷ (giữa quan chức, gian thương và xã hội đen)¹, hình thành các “tập đoàn gia tộc” chi phối toàn bộ đời sống, chính trị, xã hội của địa phương.

Trung Quốc trải qua 5.000 năm lịch sử huy hoàng, nhiều năm đứng đầu thế giới với nhiều thành tựu rực rỡ. Thế nhưng, thời kỳ đó đã phải tạm khép lại khi đất nước Trung Quốc bị các thế lực thực dân đế quốc phương Tây xâm chiếm,

1. Năm 2003, công ty Hồng Đạt của Lưu Hán (trùm xã hội đen ở Trùng Khánh, đã bị kết án tử hình trong vụ Bạc Hy Lai, Chu Vĩnh Khang) chỉ phải bỏ ra 153 triệu nhân dân tệ để mua được 51% cổ phần của Công ty kim loại màu Lan Bình. Sau đó, Hồng Đạt chiếm quyền kiểm soát việc khai thác mỏ Lan Bình (mỏ thiếc lớn nhất châu Á, ước tính trị giá khoảng 500 tỷ nhân dân tệ) và đẩy Tập đoàn luyện kim Vân Nam (doanh nghiệp nhà nước) xuống làm cổ đông thứ 2, chỉ còn nắm 20,4% cổ phiếu. Vụ việc này do Bạch Ân Bồi, nguyên Bí thư Vân Nam, chỉ đạo và phê chuẩn. Hiện nay Bạch Ân Bồi đã bị bắt. Một ví dụ khác là Vương Xuân Thành, Chủ tịch tập đoàn Xuân Thành có trụ sở ở Liêu Ninh, nguyên đại biểu Nhân Đại toàn quốc Trung Quốc năm 2008, đã “mua” được một mỏ than (trị giá hàng tỷ USD) ở Tân Cương vào năm 2004 với giá chỉ 980.000 nhân dân tệ. Được biết, Vương Xuân Thành có quan hệ thân thiết với Từ Tài Hậu và lãnh đạo Tân Cương. Tháng 4/2014, Vương đã bị khởi tố, điều tra. Việc các nguồn tài nguyên ở Trung Quốc bị tư bản thôn tóm thông qua các liên minh ma quỷ diễn ra khá phổ biến ở Trung Quốc hiện nay.